

ОДНОСТОРОННЯ ВІДМОВА ВІД ЛІЦЕНЗІЙНОГО ДОГОВОРУ*

Анна Штефан,

*доктор юридичних наук, старший дослідник,
завідувач відділу авторського права і суміжних прав
НДІ інтелектуальної власності НАПрН України
ID ORCID: 0000-0003-2382-4849*

Право на односторонню відмову від ліцензійного договору сформульоване у ч. 2 ст. 1110 ЦК в узагальненому вигляді, залишаючи за межами правового регулювання низку важливих питань, які мають значення для ефективного застосування цієї норми. Зокрема, якою має бути тривалість прострочення терміну початку використання об'єкта права інтелектуальної власності, чи повинен ліцензіар надавати ліцензіату додатковий строк для початку використання цього об'єкта, який характер порушення умов ліцензійного договору дозволяє здійснити односторонню відмову від нього, у якій формі належить вчинювати таку відмову та з якого моменту вона може вважатися вчиненою. У статті надано комплексну характеристику механізму реалізації права на односторонню відмову від ліцензійного договору на прикладі сфери авторського права з урахуванням положень законодавства держав-членів ЄС, зроблено пропозиції щодо удосконалення законодавства України у цій сфері.

Ключові слова: ліцензійний договір, одностороння відмова від договору, авторське право, інтелектуальна власність

Право на односторонню відмову від ліцензійного договору передбачене у ч. 2 ст. 1110 Цивільного кодексу України [1] (у подальшому — ЦК) у вигляді правила, згідно з яким ліцензіар може відмовитися від ліцензійного договору у разі порушення ліцензіатом встановленого договором терміну початку використання об'єкта права інтелектуальної власності; будь-яка сторона ліцензійного договору може відмовитися від нього у разі порушення другою стороною інших умов договору. Доволі узагальнені формулювання, вжиті у цій нормі, породжують низку питань щодо порядку та умов реалізації права на односторонню відмову від ліцензійного договору. Зокрема, якою має бути тривалість прострочення терміну початку використан-

ня об'єкта, чи повинен ліцензіар надавати ліцензіату додатковий строк для початку використання об'єкта, який характер порушення умов ліцензійного договору дозволяє здійснити односторонню відмову від нього, чи впливає відсутність вини сторони у порушенні умов договору на можливість реалізації другою стороною права на односторонню відмову від договору. Окрім того, для ефективного застосування норми ч. 2 ст. 1110 ЦК важливо встановити, у якій формі належить вчинювати односторонню відмову від ліцензійного договору та з якого моменту вона може вважатися вчиненою. Враховуючи, що деякі з цих питань певним чином вирішені у законодавстві держав-членів ЄС, досвід яких може бути корисним для України,

* Стаття друкується в авторській редакції.

АВТОРСЬКЕ ПРАВО ТА СУМІЖНІ ПРАВА

розгляд окресленої проблематики доцільно провести у порівняльно-правовому контексті. Це дослідження здійснюватиметься на прикладі сфери авторського права, однак зроблені будуть однаковою мірою актуальні й для інших сфер права інтелектуальної власності.

Літературний огляд. Одностороння відмова від цивільно-правового договору стисло розглядається у багатьох джерелах навчального характеру з наведенням окремих прикладів, не пов'язаних з ліцензійним договором. У наукових працях, присвячених договірному використанню об'єктів права інтелектуальної власності, проблематика односторонньої відмови від ліцензійного договору також не одержала належного висвітлення. Автори відповідних досліджень здебільшого супроводжують положення ч. 2 ст. 1110 ЦК короткими коментарями, в той час як конкретні питання, порушені вище, в основному залишаються без відповідей.

Мета і задачі дослідження у статті полягають у наданні комплексної характеристики права на односторонню відмову від ліцензійного договору та механізму його реалізації на прикладі сфери авторського права з урахуванням положень законодавства держав-членів ЄС.

Виклад основного матеріалу. У ч. 2 ст. 1110 ЦК міститься дві юридичні підстави для односторонньої відмови від ліцензійного договору. По-перше, ліцензіар може відмовитися від ліцензійного договору у разі порушення ліцензіатом встановленого договором терміну початку використання об'єкта права інтелектуальної власності. По-друге, будь-яка сторона ліцензійного договору може відмовитися від нього у разі порушення другою стороною інших умов договору.

Право ліцензіара відмовитися від ліцензійного договору у разі порушення ліцензіатом встановленого договором терміну початку використання твору може виникнути лише тоді, коли ліцензійний договір передбачає конкретну дату початку використання твору або

дату, не пізніше якої, чи період, у межах якого використання повинно розпочатися. Відсутність у договорі будь-якого зазначення на таку дату чи період надає ліцензіату право самостійно визначати момент початку використання твору та позбавляє ліцензіара можливості впливати на цей аспект. Коли договір укладений на умовах виключної ліцензії на тривалий строк, ліцензіат може бути бездіяльним впродовж декількох років, а ліцензіару буде доволі складно обґрунтувати наявність підстав для розірвання договору у судовому порядку, якщо для ліцензіата не встановлено обов'язок почати використання твору у певний проміжок часу.

Законодавство деяких держав-членів ЄС передбачає порядок дій на такі випадки. Зокрема, згідно зі ст. 39 Закону Болгарії про авторське право і суміжні права, коли ліцензійним договором, за яким надається виключне право, не передбачено строку, протягом якого користувач зобов'язаний розпочати використання твору (за винятком твору архітектури), автор може розірвати договір, якщо використання не почалося протягом двох років з моменту укладення договору або дня передачі користувачеві твору, якщо це відбулося після укладення договору [2]. Цей підхід достатньою мірою враховує інтереси обох сторін, однак коли договір укладено на короткий термін, цілком зрозуміло, що ліцензіар не зможе скористатися правом відмови від договору внаслідок невикористання твору ліцензіатом. В українському законодавстві подібних правил немає, а тому якщо для ліцензіара важливий не лише загальний строк, на який надається дозвіл на використання твору, а й період, протягом якого повинно розпочатися використання твору, це слід чітко окреслити серед обов'язків ліцензіата.

Коли ліцензійний договір містить положення про термін початку використання твору, постає питання, якою повинна бути тривалість прострочення, щоб ліцензіат міг скористатися правом

односторонньої відмови від договору. У ч. 2 ст. 1110 ЦК не міститься жодних вказівок щодо цього, а тому фактично навіть одностороннє прострочення може розглядатися як підстава для відмови від договору.

У державах-членах ЄС підходи до врегулювання цього аспекту різняться. Деякі з них також передбачають можливість відмови ліцензіара від договору у загальному вигляді без уточнення строку, протягом якого використання твору так і не відбулося (ст. 45 Закону Хорватії про авторське право і суміжні права [3]), а інші такий строк визначають. У Німеччині право на односторонню відмову від договору може бути реалізоване ліцензіаром після спливу двох років з моменту укладення договору або надання ліцензіатові твору, якщо це відбулося після укладення договору; якщо твір призначений для використання у газеті, цей строк становить три місяці, у періодичному виданні, яке виходить щомісяця або через коротші проміжки часу, — шість місяців, в іншому періодичному виданні — один рік (ст. 41 Закону Німеччини про авторське право і суміжні права [4]). Відповідно до ст. 73 Закону Словаччини про авторське право і суміжні права право відкликання виключної ліцензії виникає у автора не раніше ніж через рік після її видачі. Якщо використання виключної ліцензії залежить від передачі твору, яка здійснюється після укладення ліцензійного договору, це право виникає через рік після передачі твору, однак не пізніше ніж через два роки після передачі твору, якщо це впливає з характеру твору [5]. Довші терміни тривалості прострочення діють у Фінляндії та Швеції: відмова від ліцензійного договору може бути здійснена, якщо твір не було використано протягом двох років, а у випадку музичного твору — чотирьох років з моменту передачі автором примірника твору (ст. 34 Закону Фінляндії про авторське право [6], ст. 34 Закону Швеції про авторське право на літературні і художні твори [7]).

У законодавстві Австрії термін прострочення не визначено, однак відмова від договору може бути здійснена тільки після безрезультатного спливу розумного строку, наданого автором ліцензіату. Надання відстрочення не потребується, якщо здійснення права на використання твору неможливе для ліцензіата або він відмовляється від права використовувати твір, а також тоді, коли надання відстрочення ставить під загрозу інтереси автора (ст. 31 Федерального закону Австрії про авторське право на літературні і художні твори та суміжні права [8]). Надання користувачу розумного строку на використання виключної ліцензії встановлене також у ст. 41 Закону Німеччини про авторське право і суміжні права [4], ст. 73 Закону Словаччини про авторське право і суміжні права [5].

Досвід держав-членів ЄС доволі цікавий, проте вітчизняний підхід, за яким прийняття відповідного рішення залишається за сторонами ліцензійного договору, також видається вдалим. Сторони можуть самостійно визначити строк, після спливу якого ліцензіар має право відмовитися від договору, якщо ліцензіат не розпочав використання твору. У разі відсутності такої конкретизації відмова від договору із розглядуваної підстави може бути реалізована ліцензіаром у будь-який час на його розсуд. Надання ліцензіату додаткової можливості почати використовувати твір після прострочення також може погоджуватися сторонами, якщо це відповідає їх інтересам.

Кожна сторона ліцензійного договору може відмовитися від нього у разі порушення другою стороною інших умов договору. Таке порушення зазвичай стосується способів і меж використання твору та виплати винагороди за його використання. Слід підкреслити, що порушення умов договору може стосуватися виключно обов'язків сторони за ліцензійним договором, однак не її прав, адже примусова реалізація права на використання твору законом не передбачена. Зокрема, коли територією дії дозволу ви-

АВТОРСЬКЕ ПРАВО ТА СУМІЖНІ ПРАВА

значено декілька країн, а використання твору відбулося лише у частині з них, ліцензіар може відмовитися від договору, тільки якщо використання твору у всіх визначених договором країнах є обов'язком ліцензіата. Коли договір передбачає для ліцензіата тільки право використовувати твір у декількох країнах, ліцензіат може здійснювати це право на власний розсуд, і якщо фактичне використання охоплює лише частину території дії дозволу, це не може тлумачитися як порушення умов договору.

У ч. 2 ст. 1110 ЦК не встановлено якінебудь критерії порушення як підстави для відмови від ліцензійного договору. У той час як зміна або розірвання договору у судовому порядку може здійснюватися на вимогу однієї із сторін у разі істотного порушення договору другою стороною (ч. 2 ст. 651 ЦК), до односторонньої відмови від ліцензійного договору ознака істотності порушення не застосовується. Це означає, що будь-яке, навіть незначне відхилення однієї сторони від узгодженого у договорі порядку дій дозволяє іншій стороні відмовитися від договору.

Така законодавча позиція зазнала критики з міркувань негативного впливу на стабільність договірних відносин, адже «договірні зобов'язання сторін ліцензійного договору постійно перебуватимуть під загрозою їх припинення внаслідок відмови однієї зі сторін, оскільки навіть незначне порушення зобов'язань другою стороною може слугувати підставою для цього» [9, с. 178–179]. Водночас критерій істотного порушення, коли внаслідок завданої цим шкоди друга сторона значною мірою позбавляється того, на що вона розраховувала при укладенні договору (ч. 2 ст. 651 ЦК), також може викликати зауваження. Захист цивільних прав гарантується у разі будь-якого їх порушення і незалежно від того, наскільки значним воно є і до яких наслідків призводить. У зв'язку з цим норма ч. 2 ст. 651 ЦК розглядається деякими дослідниками як несправедлива, «яка безпідставно відмовляє

особі у захисті «не істотно» порушеного права» [10, с. 310].

Не дивлячись на це, правова регламентація односторонньої відмови від ліцензійного договору у разі будь-якого порушення його умов видається вірною з огляду на особливу природу майнових прав інтелектуальної власності та специфіку правовідносин з використання відповідних об'єктів. У разі порушення ліцензіатом договору, укладеного на умовах виключної ліцензії, ліцензіар не задовольняє свої економічні та інші інтереси в обґрунтовано очікуваному обсязі та не може задовольнити їх, поки діє виключна ліцензія, адже у цей період ліцензіар втрачає можливість використовувати твір і дозволяти його використання у межах, визначених ліцензією. Тому право односторонньої відмови від ліцензійного договору з виключною ліцензією у першу чергу слугує забезпеченню інтересів ліцензіара. Окрім цього, норма ч. 2 ст. 1110 ЦК враховує інтереси й ліцензіата: якщо ліцензіар порушив умову договору про надання ліцензіату твору чи його примірника у встановлений договором термін, що унеможливило використання твору у заплановані ліцензіатом строки, останній не повинен нести тягар виконання своїх обов'язків за договором, якщо це перестало відповідати його цілям і потребам. Ліцензіат може відмовитися від такого договору та укласти договір з іншою особою щодо іншого твору, котрий може бути використано у діяльності ліцензіата.

Щодо тези про негативний вплив односторонньої відмови на стабільність договірних відносин можна зауважити, що сторони ліцензійного договору повинні прагнути до його повноцінного виконання не під загрозою відмови однієї сторони від договору, а в силу принципу обов'язковості договору. Цей принцип зумовлює для сторін необхідність чітко та неухильно дотримуватися узгоджених ними умов, відступаючи від них лише настільки, наскільки це дозволено договором або законом. Право сторони відмовитися від договору в односто-

ронньому порядку є засобом захисту її інтересів у разі, коли друга сторона фактично демонструє свавільне ставлення до своїх обов'язків за договором або не може виконати їх з певних причин.

У зв'язку з цим не може не постати питання, чи має значення наявність вини у порушенні умов ліцензійного договору, чи право односторонньої відмови може бути реалізоване стороною незалежно від вини другої сторони.

У ч. 1 ст. 617 ЦК передбачено звільнення від відповідальності за порушення зобов'язання, якщо заінтересована особа доведе, що порушення сталося внаслідок випадку або непереборної сили. Згідно з утвердженням у доктрині розумінням, випадок має місце тоді, коли у порушенні зобов'язання відсутня вина особи. Тобто, особа вжила всіх залежних від неї заходів щодо належного виконання зобов'язання, однак це виявилось неможливим. Непереборна сила – це надзвичайна або невідворотна за певних умов подія, причини настання якої мають об'єктивний і незалежний від особи характер і знаходяться за межами сфери її впливу, а тому особа не могла запобігти її настанню. Обставини непереборної сили (форс-мажорні обставини) перераховані у ч. 2 ст. 14-1 Закону України «Про торгово-промислові палати в Україні» [11]. Однак до односторонньої відмови від ліцензійного договору норма ч. 1 ст. 617 ЦК не застосовується. Зв'язок між неможливістю вчинення односторонньої відмови від ліцензійного договору та відсутністю вини другої сторони у порушенні мав би бути безпосередньо визначений у законі, проте така обумовленість не встановлена у ч. 3 ст. 651 або ч. 2 ст. 1110 ЦК. Окрім того, одностороння відмова від договору — це не міра відповідальності, а засіб самозахисту інтересів сторони у разі порушення іншою стороною своїх зобов'язань. Тому незалежно від того, чи винна сторона ліцензійного договору у порушенні його умов, інша сторона може скористатися правом односторонньої відмови. Інша річ, що сторона,

яка відмовляється від договору, не зможе претендувати на відшкодування шкоди, завданої порушенням, якщо воно сталося внаслідок випадку чи обставин непереборної сили.

Правове регулювання розглядуваного аспекту у державах-членах ЄС є різним. У деяких з них право односторонньої відмови залежить від того, чи здійснив автор усі необхідні дії для створення можливості використання твору ліцензіатом. Так, у Словаччині автор не може відмовитися від ліцензійного договору, якщо невикористання виключної ліцензії викликано обставинами з боку автора (ст. 73 Закону Словаччини про авторське право і суміжні права [5]). В Італії одностороння відмова від ліцензійного договору не застосовується, коли його невиконання зумовлене обставинами, які можуть бути розумно усунені автором (ст. 110-septies Закону Італії про авторське право [12]). Певні держави, зокрема, Хорватія, позбавляють автора можливості відмовитися від ліцензійного договору, укладеного на умовах виключної ліцензії, якщо користувач доведе, що він не несе відповідальності за обставини, які спричинили невикористання твору (ст. 45 Закону Хорватії про авторське право і суміжні права [3]). І навпаки, у деяких інших країнах одностороння відмова від договору може реалізуватися автором навіть за відсутності вини користувача, при цьому автор не повинен повертати винагороду, одержану за договором (ст. 34 Закону Фінляндії про авторське право [6], ст. 34 Закону Швеції про авторське право на літературні і художні твори [7]).

З цих підходів найбільший інтерес становить правило, за яким сторона може відмовитися від ліцензійного договору лише у разі, якщо вона здійснила усі необхідні дії для його належного виконання другою стороною. Така передумова необхідна для усіх випадків односторонньої відмови від ліцензійного договору, оскільки різного роду порушення можуть ставатися тільки тому, що друга сторона не виконала свої

АВТОРСЬКЕ ПРАВО ТА СУМІЖНІ ПРАВА

обов'язки за договором. Наприклад, дотримання встановленого терміну початку використання твору безпосередньо залежить від своєчасного надання твору чи примірника твору ліцензіату і поки твір або його примірник не буде надано, у ліцензіата не виникне об'єктивної можливості використовувати твір. Якщо на момент укладення договору у ліцензіара немає банківського рахунку для перерахунку на нього винагороди за використання твору і ліцензіар повинен надати ліцензіату реквізити для оплати пізніше, ліцензіат не зможе виконати обов'язок з виплати винагороди, поки не отримає необхідні для цього дані. Очевидно, що у таких випадках одностороння відмова від ліцензійного договору не буде обґрунтованою і виправданою. Однак відсутність у законодавстві будь-якого застереження з цього приводу дозволяє недобросовісній стороні спершу унеможливити виконання договору, а потім відмовитися від нього і таким чином зашкодити інтересам другої сторони. Для запобігання таким зловживанням у ч. 2 ст. 1110 ЦК необхідно уточнити, що передумовою виникнення права на односторонню відмову від ліцензійного договору є належне і своєчасне виконання стороною, котра вчинює відмову, своїх обов'язків, від яких залежить можливість виконання договору другою стороною.

Згідно з ч. 3 ст. 651 ЦК одностороння відмова від договору може бути вчинена у повному обсязі або частково. Повна відмова від договору має своїм наслідком його розірвання і припинення зобов'язань сторін. У разі часткової відмови, коли сторона відмовляється лише від деяких умов договору, він стає зміненим і зобов'язання сторін відповідним чином коригуються. Стосовно зміни договору в односторонньому порядку висловлено думку, що це «суперечить принципу свободи договору, оскільки відсутня згода іншої сторони на таку зміну, що створює загрозу інтересам іншої сторони» [13], з чим не можна беззастережно погодитися. Принцип свободи договору не озна-

чає наявність вибору, які умови договору виконувати, а які ні. Свобода у жодному разі не допускає можливість вчинення порушення. Коли пов'язані з договором обставини складаються інакше, ніж очікувала сторона, вона вільна в тому, щоб узгодити з другою стороною необхідні уточнення умов договору або розірвання договору. Якщо ж замість цього сторона допускає порушення своїх зобов'язань, вона повинна бути готовою до того, що подальша доля договору може вирішуватися без урахування її думки. Надаючи право повної чи часткової односторонньої відмови від договору, закон у такий спосіб сповіщає сторону, яка діє всупереч вираженням у договорі домовленостям, що у неї немає підстав розраховувати на те, що її поведінка ніяк не позначиться на її власних інтересах.

Вчинення односторонньої відмови від договору здійснюється у позасудовому порядку шляхом повідомлення другої сторони договору про вчинення відмови. Позасудовий характер досліджуваної процедури не піддається сумніву у цивілістиці, що цілком логічно, адже не може існувати позову, у якому вимога позивача звернена до самого себе – припинити реалізацію своїх прав та виконання обов'язків за договором. Проте одностороння відмова може бути оскаржена іншою стороною, а тому для договору зберігається потенційна можливість виконання за рішенням суду. Для розуміння механізму реалізації права на односторонню відмову від договору важливо з'ясувати, у якій формі вона повинна вчинюватися та з якого моменту вважається вчиненою.

За загальним правилом, встановленим у ч. 3 ст. 214 ЦК, відмова від правочину вчиняється у такій самій формі, в якій було вчинено правочин. Відповідно, якщо ліцензійний договір про використання твору у періодичному виданні було укладено в усній формі (ч. 1 ст. 33 Закону України «Про авторське право і суміжні права» [14]), одностороння відмова від нього також може мати усну форму. Однак у такому разі у сторін не

залишається підтвердження вчинення відмову від договору, тому у таких випадках можна порекомендувати оформлювати відповідне волевиявлення письмово. Усі інші ліцензійні договори укладаються у письмовій формі, що визначає і форму односторонньої відмови від них. Якщо договір був нотаріально посвідчений, існує думка, що він «може вважатися розірваним лише у разі оформлення такого розірвання у нотаріальній формі, інакше буде діяти презумпція його чинності» [10, с. 296]. Однак ч. 1 ст. 205 ЦК розрізняє лише дві форми договору, усну і письмову, а нотаріальне посвідчення – це не форма договору, а спосіб засвідчення волі сторін договору, укладеного у письмовій формі. Окрім того, законом не передбачено нотаріальне посвідчення односторонньої відмови від договору, відтак вона вчинюється у простій письмовій формі.

У ч. 2 ст. 1110 ЦК не встановлено строк повідомлення другої сторони про відмову від ліцензійного договору. Коли договір містить вказівку на те, за яку кількість днів чи місяців до дати його зміни чи розірвання має бути вчинена одностороння відмова, сторона, що її вчиняє, повинна додержуватися цього строку. Якщо такий строк не конкретизований у договорі, право односторонньої відмови може бути реалізоване стороною на власний розсуд і без обов'язкового завчасного попередження другої сторони.

Щодо моменту, з якого одностороння відмова від ліцензійного договору вважається вчиненою, у ч. 2 ст. 1110 ЦК це питання не вирішене. У ч. 3 ст. 653 ЦК визначено, з якого моменту відбувається зміна або припинення зобов'язань за договором внаслідок домовленості сторін або на підставі рішення суду, однак про односторонню відмову у цій та інших загальних для усіх договорів нормах не згадується. Пленум Вищого господарського суду України свого часу роз'яснив, що відмова від ліцензійного договору вважається такою, що відбулася, з моменту одержання ліцензіаром

або ліцензіатом повідомлення про неї, якщо інше не передбачено договором (п. 5.5 постанови від 17.10.2012 р. № 12 [15]). Такий підхід видається вірним, проте заслуговує на увагу уточнення, що строк припинення або зміни договору на майбутнє може бути зазначений у самому повідомленні про відмову [16, с. 236]. Дійсно, сторона, яка відмовляється від ліцензійного договору, може обрати дату, з якої договір буде змінено чи розірвано, у майбутньому періоді, коли це відповідає її інтересам. Через відсутність такої конкретики у ч. 2 ст. 1110 ЦК розглядувані аспекти є неочевидними для сторін ліцензійного договору. Тому для забезпечення повноти правового регулювання доцільно безпосередньо встановити, що відмова від ліцензійного договору є вчиненою з моменту одержання стороною повідомлення про відмову другої сторони від договору, якщо більш пізній строк не встановлено у договорі або повідомленні.

Висновки. Одностороння відмова від ліцензійного договору є позасудовою процедурою, яка реалізовується шляхом письмового повідомлення заінтересованою стороною другої сторони. На відміну від законів багатьох держав-членів ЄС, вітчизняне законодавство не конкретизує, якою повинна бути тривалість прострочення терміну використання твору ліцензіатом, і не встановлює обов'язкового надання ліцензіату додаткового строку для того, щоб почати використання твору, а тому сторони договору можуть врегулювати ці аспекти на власний розсуд. З досвіду держав-членів ЄС, для України буде корисним передбачити у ч. 2 ст. 1110 ЦК, що загальною передумовою для виникнення права на односторонню відмову є належне і своєчасне виконання стороною, котра вчинює відмову, своїх обов'язків, від яких залежить можливість виконання договору другою стороною. Це сприятиме стабільності договірних відносин у зазначеній сфері та дозволить запобігти потенційним зловживанням, зокрема, реалізації права на односторонню від-

АВТОРСЬКЕ ПРАВО ТА СУМІЖНІ ПРАВА

мову від ліцензійного договору з метою завдання шкоди інтересам другої сторони. Також у ч. 2 ст. 1110 ЦК доцільно встановити, що одностороння відмова від ліцензійного договору вчинюється у письмовій формі та є вчиненою з моменту одержання стороною повідомлення про відмову другої сторони від договору, якщо більш пізній строк не встановлено

у договорі або повідомленні. Це належним чином уточнить процедуру односторонньої відмови від ліцензійного договору та сприятиме більш ефективному її застосуванню на практиці. ●

Список використаних джерел / List of references

1. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року № 435-IV. ВВР. 2003. № 40–44. Ст. 356.
2. Bulgaria: Закон за авторското право и сродните му права (ДВ, бр. 56/1993, с изменениями по состоянию на 13.12.2019 г.). URL: <https://wipolex.wipo.int/en/text/544110> (дата звернення: 15.11.2022 р.).
3. Croatia: Copyright and Related Rights Act and Acts on Amendments to the Copyright and Related Rights Act (OG Nos. 167/2003, 79/2007, 80/2011, 141/2013, 127/2014, 62/2017 and 96/2018). URL: <https://wipolex.wipo.int/en/text/537702> (дата звернення: 15.11.2022 р.).
4. Germany: Act on Copyright and Related Rights (Copyright Act, as amended up to Act of September 1, 2017). URL: <https://wipolex.wipo.int/en/text/474263> (дата звернення: 15.11.2022 р.).
5. Slovakia: Zákon č. 185/2015 Z.z. o autorskom práve a právach súvisiacich s autorským právom (v znení zákona č. 306/2018 Z.z.). URL: <https://wipolex.wipo.int/en/text/542163> (дата звернення: 15.11.2022 р.).
6. Finland: Tekijänoikeuslaki 8.7.1961/404 (sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella 18.11.2016/972). URL: <https://wipolex.wipo.int/en/text/467066> (дата звернення: 15.11.2022 р.).
7. Sweden: Act (1960:729) on Copyright in Literary and Artistic Works (as amended up to Act (2020:540)). URL: <https://wipolex.wipo.int/en/text/580485> (дата звернення: 15.11.2022 р.).
8. Austria: Bundesgesetz über das Urheberrecht an Werken der Literatur und der Kunst und über verwandte Schutzrechte (Urheberrechtsgesetz 1936, zuletzt geändert durch das Bundesgesetz BGBl. I Nr. 105/2018). URL: <https://wipolex.wipo.int/en/text/503811> (дата звернення: 15.11.2022 р.).
9. Цюпа Ю. О. Недоліки цивільного законодавства України в регулюванні ліцензійних договорів. Форум права. 2015. № 2. С. 177-180.
10. Договірне право України. Загальна частина: навч. посіб. / Т. В. Боднар, О. В. Дзера, Н. С. Кузнецова та ін.; за ред. О. В. Дзери. Київ: Юрінком Інтер, 2008. 896 с.
11. Про торгово-промислові палати в Україні: Закон України від 02 грудня 1997 року № 671/97-ВР. ВВР. 1998. № 13. Ст. 52.
12. Italy: Legge a protezione del diritto d'autore e di altri diritti connessi al suo esercizio aggiornato (con le modifiche apportate dalla L. 3 maggio 2019, n. 37). URL: <https://www.altalex.com/documents/codici-altalex/2014/06/26/legge-sul-diritto-d-autore> (дата звернення: 15.11.2022 р.).
13. Родман Т. О. Зміна умов договору за рішенням суду на підставі вимоги однієї із сторін у разі істотного порушення договору другою стороною. Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія: Право. 2013.

- № 2. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Choasp_2013_2_29 (дата звернення: 15.11.2022 р.).
14. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 23 грудня 1993 р. № 3792-XII. ВВР. 1994. № 13. Ст. 64.
15. Про деякі питання практики вирішення спорів, пов'язаних із захистом прав інтелектуальної власності: Постанова Пленуму Вищого господарського суду України від 17.10.2012 р. № 12. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0012600-12#Text> (дата звернення: 15.11.2022 р.).
16. Боднар Т. В. Одностороння відмова в договірних зобов'язаннях. Університетські наукові записки. 2012. № 1. С. 232-241.
1. Tsyvil'nyi kodeks Ukrainy vid 16 sichnia 2003 r. № 435-IV. VVR. 2003. № 40–44. Ст. 356.
2. Bulgaria: Zakon za avtorskoto pravo y srodnyte mu prava (DV, br. 56/1993, s yzmenenyiamy po sostoianiyu na 13.12.2019 h.). URL: <https://wipolex.wipo.int/en/text/544110> (last accessed: 15.11.2022).
3. Croatia: Copyright and Related Rights Act and Acts on Amendments to the Copyright and Related Rights Act (OG Nos. 167/2003, 79/2007, 80/2011, 141/2013, 127/2014, 62/2017 and 96/2018). URL: <https://wipolex.wipo.int/en/text/537702> (last accessed: 15.11.2022).
4. Germany: Act on Copyright and Related Rights (Copyright Act, as amended up to Act of September 1, 2017). URL: <https://wipolex.wipo.int/en/text/474263> (last accessed: 15.11.2022).
5. Slovakia: Zákon č. 185/2015 Z.z. o autorskom práve a právach súvisiacich s autorským právom (v znení zákona č. 306/2018 Z.z.). URL: <https://wipolex.wipo.int/en/text/542163> (last accessed: 15.11.2022).
6. Finland: Tekijänoikeuslaki 8.7.1961/404 (sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella 18.11.2016/972). URL: <https://wipolex.wipo.int/en/text/467066> (last accessed: 15.11.2022).
7. Sweden: Act (1960:729) on Copyright in Literary and Artistic Works (as amended up to Act (2020:540)). URL: <https://wipolex.wipo.int/en/text/580485> (last accessed: 15.11.2022).
8. Austria: Bundesgesetz über das Urheberrecht an Werken der Literatur und der Kunst und über verwandte Schutzrechte (Urheberrechtsgesetz 1936, zuletzt geändert durch das Bundesgesetz BGBl. I Nr. 105/2018). URL: <https://wipolex.wipo.int/en/text/503811> (last accessed: 15.11.2022).
9. Tsiupa Yu. O. Nedoliky tsyvilnoho zakonodavstva Ukrainy v rehuliuванні litsenziynykh dohovoriv. Forum prava. 2015. № 2. S. 177-180.
10. Dohovirne pravo Ukrainy. Zahalna chastyna: navch. posib. / T. V. Bodnar, O. V. Dzera, N. S. Kuznietsova ta in.; za red. O. V. Dzery. Kyiv: Yurinkom Inter, 2008. 896 s..
11. Pro torhovo-promyslovi palaty v Ukraini: Zakon Ukrainy vid 02 hrudnia 1997 roku № 671/97-VR. VVR. 1998. № 13. Ст. 52.
12. Italy: Legge a protezione del diritto d'autore e di altri diritti connessi al suo esercizio aggiornato (con le modifiche apportate dalla L. 3 maggio 2019, n. 37). URL: <https://www.altalex.com/documents/codici-altalex/2014/06/26/legge-sul-diritto-d-autore> (last accessed: 15.11.2022).
13. Rodoman T. O. Zmina umov dohovoru za rishenniam sudu na pidstavi vymohy odniiei iz storin u razi istotnoho porushennia dohovoru druhoiu storonoiu. Chasopys Natsionalnoho universytetu «Ostrozka akademiia». Seriia: Pravo. 2013. № 2. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Choasp_2013_2_29 (last accessed: 15.11.2022 р.).
14. Pro avtors'ke pravo i sumizhni prava: Zakon Ukrainy vid 23 grudnya 1993 r. № 3792-XII. VVR. 1994. № 13. Ст. 64.

15. *Pro deiaci pytannia praktyky vyrishennia sporiv, poviazanykh iz zakhystom prav intelektualnoi vlasnosti: Postanova Plenumu Vyschoho hospodarskoho sudu Ukrainy vid 17.10.2012 r. № 12. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0012600-12#Text> (last accessed: 15.11.2022).*

16. Bodnar T. V. *Odnostoronnia vidmova v dohovirnykh zoboviazanniakh. Univer-sytetski naukovi zapysky. 2012. № 1. S. 232–241.*

Надійшла до редакції 15.11.2022 року

Shtefan A. Unilateral withdrawal from a license agreement. The right to the unilateral withdrawal of a license agreement is formulated in Part 2 of Article 1110 of the Civil Code of Ukraine in a generalized form, leaving outside the legal regulation a number of important issues that are significant for the effective application of this provision. In particular, what should be the duration of the delay in the term of beginning the use of the object of intellectual property rights, whether the licensor should provide the licensee with an additional term to start using this object, what is the nature of the violation of the terms of the license agreement that allows for a unilateral withdrawal from it, in what form such a withdrawal should be made and from what moment it can be considered committed. These aspects remain almost unexplored which determines the relevance of their scientific and practical analysis. The purpose of the article is to provide a comprehensive characterization of the right to unilateral withdrawal from a license agreement and the mechanism for its implementation on the example of copyright, taking into account the provisions of the legislation of the EU Member States.

Unilateral withdrawal from the license agreement is an extrajudicial procedure which is carried out by written notice of the interested party to the other party. Unlike the laws of many EU member states, the Ukrainian legislation does not specify the duration of the delay in the use of the work by the licensee and does not establish the obligation to grant the licensee an additional term to start using the work, and therefore the parties may regulate these aspects at their own discretion. The absence in the license agreement of date or period within which the licensee must start using the work gives the licensee the right to independently determine the moment of the work's use and deprives the licensor of the opportunity to withdraw from the license agreement on this basis. It is substantiated that breach of contract may relate exclusively to the obligations of a party under a license agreement but not to its rights since the law does not provide for the compulsory exercise of the right to use a work.

Based on the experience of the EU Member States, it will be useful for Ukraine to provide in Part 2 of Article 1110 of the Civil Code that the general prerequisite for the right to unilateral withdrawal is the proper and timely performance by the party committing the withdrawal of its obligations which determine the possibility of performance of the agreement by the other party. This will contribute to the stability of contractual relations in this area and will prevent potential abuses, in particular, the exercise of the right to unilateral withdrawal from the license agreement in order to harm the interests of the other party. Also, in Part 2 of Article 1110 of the Civil Code, it is advisable to establish that a unilateral withdrawal from a license agreement shall be made in writing and shall be deemed to be made from the moment a party receives notice of the other party's withdrawal from the agreement unless a later term is specified in the agreement or notice. This will properly clarify the unilateral withdrawal procedure and facilitate its more effective application in practice.

Keywords: license agreement, unilateral withdrawal from an agreement, copyright, intellectual property